

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA GMINY LESZNO NA 2017 ROK**

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2017 rok, zwany dalej Programem, określa gminną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

Podejmowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy i wynika bezpośrednio z art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016-2020. Zadania te obejmują:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży (art. 13. 1 i 15 ustawy) oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Podejmowanie działań w obszarze profilaktyki i terapii narkomani również należy do zadań własnych gminy i wynika z art. 10 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii obejmują:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Wśród zadań własnych gminy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wymienionych w art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi znajduje się zapis dotyczący udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. W ramach niniejszego Programu będą realizowane i finansowane zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy. W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym został opracowany „Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy Leszno w latach 2015 – 2020” przyjęty Uchwałą Nr IX/43/2015 Rady Gminy Leszno z dnia 29 kwietnia 2015r.

Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

Obowiązek corocznego uchwalania Programu wynika wprost z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

II. REALIZATORZY I ADRESACI PROGRAMU

Realizatorzy programu:

Gmina Leszno realizuje zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych przeciwdziałania przemocy w rodzinie i narkomanii przy współpracy z:

1. Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
3. Posterunkiem Policji w Lesznie,
4. Placówkami oświatowymi z terenu Gminy Leszno,
5. Świetlicą opiekuńczo-wychowawczą,
6. Punktem konsultacyjnym ds. uzależnień,
7. Punktem konsultacyjnym ds. przeciwdziałania przemocy (konsultant ds. przemocy w rodzinie, psycholog),
8. Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, alkoholizmowi i innym patologiom społecznym,
9. Kuratorami zawodowymi i społecznymi.

Adresaci programu

Adresatami Programu są wszyscy mieszkańcy Gminy Leszno, w szczególności należący do następujących grup:

- a) osoby uzależnione od alkoholu oraz nadmiernie pijące,
- b) rodziny (w tym osoby współuzależnione) oraz najbliższe otoczenie osób z problemem alkoholowym,
- c) osoby uzależnione od narkotyków i dopalaczy,
- d) osoby doznające przemocy,
- e) dzieci i młodzież szkolna.

III. DIAGNOZA

Dla potrzeb opracowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii Gmina Leszno zleciła w kwietniu 2016 r. przeprowadzenie diagnozy problemów społecznych z zakresu uzależnień (alkohol, narkotyki, dopalacze), przemocy i innych problemów społecznych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych Ośrodkowi Profilaktyki Społecznej. Głównym celem realizowanej diagnozy jest

ukazanie stanu problemów związanych ze zjawiskiem przemocy, używania alkoholu i narkotyków, wskazanie zasobów, jak również zwrócenie uwagi na najpilniejsze potrzeby systemu wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów z uzależnieniem od środków psychoaktywnych. Badania ankietowe zostały przeprowadzone wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- dzieci i młodzież uczęszczająca do szkół na terenie gminy (uczniowie: Zespołu Szkół w Lesznie i Zespołu Szkół w Zaborowie),
- dorośli mieszkańcy gminy Leszno,
- sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

1. Monitor zagrożeń społecznych w środowisku młodzieżowym

Na terenie Gminy Leszno funkcjonują: 2 przedszkola, 3 szkoły podstawowe, 3 gimnazja, 1 szkoła ponadgimnazjalna i 1 szkoła przysposabiająca do pracy. Wszystkie szkoły realizują szkolne programy profilaktyczne, spójne z programami wychowawczymi, wykorzystując różnorodne formy oddziaływań dostosowane do potrzeb szkoły i uczniów.

Problematyka związana z piciem alkoholu przez młodzież należy do tych zagadnień, które w profilaktyce uzależnień zajmują od wielu lat naczelne miejsce. To przede wszystkim od programów profilaktycznych dotyczących alkoholu: m.in. mechanizmów uzależnienia, szkód zdrowotnych i skutków społecznych, jakie niesie ze sobą picie, czynników i postaw zabezpieczających, zależy uwarunkowanie postaw wśród młodych ludzi. Zagadnieniem, które ma bardzo duży wpływ na rozszerzanie się mody na picie i ułatwianie takich zachowań, jest dostępność alkoholu dla młodzieży, szczególnie młodzieży nieletniej. Prowadzone działania skierowane do placówek zajmujących się sprzedażą alkoholu mają na celu uczenie sprzedawców oraz właścicieli klubów, kawiarni itp. na sprzedaż i konsumpcję alkoholu przez nieletnich. Niestety działania te nie są w pełni skuteczne. Często głównym celem handlowców jest przede wszystkim zysk finansowy, nie zaś współdziałanie w kierunku ograniczenia dostępności napojów alkoholowych nieletnim. Również obojętność i brak interwencji ze strony osób dorosłych sprzyja rozszerzaniu się zjawiska picia alkoholu przez młodzież.

Na podstawie przekazów medialnych, materiałów publikowanych przez ośrodki i instytucje zajmujących się problemem narkomanii, wnosić można, iż nadal jesteśmy w okresie narastania problemu, szczególnie wśród młodzieży, mimo że, od co najmniej kilku lat prowadzone są intensywne działania profilaktyczno-terapeutyczne. Do podejmowania skutecznych działań w tym zakresie niezbędne jest stałe uzupełnianie wiedzy i monitorowanie zjawiska, głównie wśród młodzieży, w szczególnie zagrożonych środowiskach. Niezbędna jest obiektywna wiedza o zasięgu problemu, czynnikach wzmagających oraz ograniczających jego rozwój.

Celem badań było zdiagnozowanie zagrożeń młodzieży związanych z konsumpcją alkoholu, paleniem papierosów, narkotykami, przemocą, uchwycenie zachodzących procesów oraz prawidłowości, określenie środowisk i rejonów o szczególnie nasilonym występowaniu negatywnych zjawisk i zachowań uczniów oraz opracowanie wniosków do pracy edukacyjnej i profilaktyczno – wychowawczej.

Młodzież a alkohol

Poziom nadużywania alkoholu wśród dzieci i młodzieży daje powód do niepokoju. W Gminie Leszno kontakt z alkoholem deklaruje 13% uczniów. Spośród uczniów, którzy przyznali się do kontaktu z alkoholem, największa część po raz pierwszy spróbowała alkoholu na wakacjach (57%). Na wagarach po raz pierwszy piło alkohol 3% uczniów, pozostali wskazali na inne, niewymienione w badaniu okoliczności. Spośród tych, którzy pili już alkohol – większość (83%) wskazuje, iż do „pierwszego razu” nikt ich nie namawiał,

a alkohol pili z własnej inicjatywy. Jak wskazują wyniki badań, młodzi ludzie piją alkohol raczej okazjonalnie. Kilka razy w roku deklaruje spożycie alkoholu 89% pijących uczniów. Kilka razy w miesiącu sięga po alkohol 6% uczniów. Częściej niż raz w tygodniu deklaruje spożywanie alkoholu kolejne 1% pijących uczniów. Natomiast prawie codziennie ponad 3% uczniów. Okoliczności spożywania alkoholu: 33% młodzieży sięgnęła po alkohol w trakcie wakacji, 4% na dyskotecę, w pubie, 4% na wagarach, 3% piło alkohol na terenie szkoły. Ponadto wśród okoliczności sięgnięcia po alkohol młodzież wymienia wesela, 18 urodziny znajomych, Sylwester, święta, spotkania ze znajomymi. 63% decyzji o spożyciu alkoholu to decyzje samodzielne, natomiast 25% badanych uległo namowom znajomych i przyjaciół. Najbardziej popularnym wśród młodzieży napojem jest piwo – 47% badanych uczniów wskazuje, iż właśnie po nie sięga najczęściej. Na drugim miejscu plasuje się wódka (27% pijących uczniów), a następnie wino (26%).

Młodzież a narkotyki

Problem z uzależnieniami od narkotyków dotyczy głównie ludzi młodych, przy czym trudno jest wyodrębnić czynniki, które powodują, iż dane osoby sięgają po narkotyki. Ilość i jakość narkotyków, która jest oferowana młodzieży powoduje, że liczba uzależnionych rośnie każdego dnia. Przyczyny sięgania po narkotyki są różne - od sposobu na „lepszą” rozrywkę po chęci poprawienia swoich możliwości intelektualnych. W Gminie Leszno młodzież rzadziej sięga po narkotyki niż po inne używki. 81% ankietowanych uczniów nie zna żadnej osoby, która używałaby narkotyków, 12% zna maksymalnie 5 takich osób, 3% uczniów deklaruje, że zna do 10 osób używających narkotyki, a 4% więcej niż 10. Ponad połowa badanych osób uważa, że zakup narkotyków na terenie gminy Leszno jest niemożliwy (bardzo trudny). 16% badanych jest zdania, że przy pomocy odpowiednich osób można zaopatrzyć się w narkotyki, 4% badanych jest zdania, że raczej łatwo jest je kupić i nie wymaga to dużego wysiłku, a 3% wskazuje, że łatwo - właściwie każdy może kupić. Kontakt z narkotykami miało 6% badanych, czyli 20 uczniów zamieszkujących Gminę Leszno. Inicjacja narkotykowa odbywa się stosunkowo później niż w przypadku papierosów i alkoholu. Znaczna grupa badanych swój pierwszy kontakt z narkotykami ma już w szkole ponadgimnazjalnej. Kilka osób zadeklarowało pierwszy kontakt z narkotykami poniżej 10 roku życia, a nawet poniżej 5 roku życia. Dane te jednak nie są możliwe do weryfikacji i budzą wątpliwość, co do ich rzetelności. Okoliczności pierwszego kontaktu były zróżnicowane: 25% sięgnęło po narkotyki w trakcie wakacji, 4% na dyskotekach, w szkole 20% a na wagarach. 50% badanych sięgnęło po narkotyki z własnej woli i inicjatywy, 23% za namową znajomych, a 13% pod wpływem dealera, co znaczy, że prawie co 10 osoba, która miała kontakt z narkotykami uległa namowom handlarzy narkotykami. 20% badanych uczniów przebywało pod wpływem narkotyków na terenie szkoły. 69% z pośród uczniów, którzy deklarowali kontakt z narkotykami sięga po narkotyki okazjonalnie, a jedna czwarta badanych zadeklarowała, iż używa ich prawie codziennie. Biorąc pod uwagę szkodliwość używania narkotyków dla młodych ludzi dane te są niepokojące. Najczęściej wybieranym narkotykiem przez uczniów jest marihuana (aż 78% badanych). W dalszej kolejności wybierane są inne (39%), amfetamina (35%), po 30% wskazań amfetamina i LSD. W odpowiedziach inne wskazywana była kokaina, ale też odpowiedzi żartobliwe, które mogą świadczyć o małej wiedzy na temat narkotyków, a także o promocji narkotyków przez utwory muzyczne.

Z badania wynika, że problem narkotyków jest obecny wśród młodzieży pochodzącej z gminy. Warto zatem dbać o bezpieczeństwo uczniów w szkołach i pod szkołami, aby osoby handlujące narkotykami nie miały dostępu do osób potencjalnie zainteresowanych. Istotną kwestią jest też profilaktyka trzeciorzędowa skierowana do osób używających narkotyków.

Młodzież a nikotyna

Jedną z najbardziej popularnych i powszechnie dostępnych substancji uzależniających jest nikotyna. Palenie tytoniu, – jako jedna z legalnych, dopuszczonych do sprzedaży substancji psychoaktywnych - nie jest przedmiotem aż tak szerokiej dyskusji społecznych jak nadużywanie alkoholu czy stosowanie narkotyków. Niewątpliwie przyczyną takiego stanu rzeczy jest fakt, iż palenie papierosów nie ma tak daleko idących konsekwencji społecznych, – choć bardzo poważne zdrowotne. Choć obecnie palenie jest mniej popularne niż jeszcze kilka, kilkanaście lat temu, w dalszym ciągu znaczna część młodzieży w bardzo wczesnym wieku sięga po papierosy. Biorąc pod uwagę silne właściwości uzależniające nikotyny osoby zaczynające eksperymentowanie z papierosami w młodym wieku (okazjonalnie, na imprezach) często uzależniają się i mają problem z ich odstawieniem. W Gminie Leszno kontakt z papierosami zadeklarowało 21% ankietowanych uczniów poniżej 18 roku życia, czyli niemal co trzeci uczeń zapalił w swoim życiu przynajmniej jednego papierosa (67 osób). Jednocześnie ponad 79% badanych zna co najmniej jedną osobę, która nie mając 18 lat pali papierosy. Aż 42% badanych zna więcej niż 10 takich osób w swoim środowisku. Im starsza osoba tym więcej zna osób, które sięgnęły już po papierosa przed 18 rokiem życia. Sytuacją, w której młodzież najczęściej sięga po papierosy są wakacje. Wakacyjny kontakt z tą używką zadeklarowało 45% osób, które palą. Aż 9% uczniów po raz pierwszy zapaliło papierosa w szkole, 7% na wagarach i 2% na dyskotecce, w pubie. Ponadto wśród odpowiedzi „inne” (37%) pojawiły się między innymi: u kolegów, w domu, pod blokiem, na zawodach sportowych, za miastem, mama pali, brat pali, wujek pali. Pierwszy kontakt z papierosem u 12 osób miał miejsce bardzo wcześnie, bo przed 10 rokiem życia. Trudno jest jednak zweryfikować prawdziwość tych deklaracji. Najwięcej osób sięgnęło po papierosa w wieku gimnazjalnym. Jest to taki czas w życiu młodego człowieka, w którym bardzo często pojawia się okres buntu przeciwko rodzicom i nauczycielom, a jego przejawem jest właśnie sięganie po używki. Ponad 11% uczniów palących robi to codziennie lub prawie codziennie, natomiast 77% badanych sięga po papierosa okazjonalnie. 6% badanych deklaruje, że pali papierosy więcej niż raz w tygodniu i kilka razy w miesiącu. 9% uczniów paliło papierosy na terenie szkoły. Ciekawą kwestię stanowi dostępność papierosów dla młodzieży. Młodzież odpowiadała na pytanie o kupno papierosów, a jej zdanie w tej kwestii jest podzielone. Około 57 % osób uważa, że papierosy można kupić, samodzielnie lub przy pomocy innych osób. 28% ankietowanej młodzieży zgadza się ze stwierdzeniem, że kupienie papierosów w Gminie Leszno jest niemożliwe.

Palenie papierosów przez młodzież na terenie gminy jest problemem, który wymaga działań profilaktycznych i interwencyjnych. Jest duża część młodzieży, która rozpoczęła palenie od wczesnych lat i przyznaje się do regularnego palenia. Działania powinny opierać się na prewencji generalnej oraz indywidualnej, powinny być kierowane bezpośrednio do osób palących i nastawione na doraźną pomoc w walce z paleniem. W kontekście opinii młodzieży o łatwym dostępie do papierosów kwestią do rozważenia pozostaje przeprowadzenie szkolenia sprzedawców oraz kontroli punktów sprzedaży papierosów.

Młodzież a dopalacze

Dopalacze to substancje, które w ostatnich latach stały się bardzo popularne wśród młodzieży. Dostępność tego typu towaru, chociażby w Internecie jest ogromna. Dopapalacze nazywane są nowymi narkotykami. To produkty o bardzo zróżnicowanym składzie, ale łączy je jedna wspólna cecha: zawierają substancje o działaniu psychoaktywnym wpływające na układ nerwowy człowieka w zbliżony sposób jak narkotyki. Mogą być produkowane zarówno z roślin, jak również pozyskiwane sztucznie w laboratoriach chemicznych. Substancje zawarte w dopalaczach są niezwykle szkodliwe dla zażywających je osób. Chociaż na etykietach dopalaczy znajduje się informacja, że produkt nie jest przeznaczony do spożycia sprzedawany i kupowany jest właśnie w tym celu. W grupie dopalaczy znajdują się

substancje o różnym działaniu. Możemy je podzielić na trzy typy: o działaniu pobudzającym, o działaniu halucynogennym, o działaniu reklamowanym jako zbliżony do marihuany. Bardzo łatwo jest przedawkować dopalacze, co prowadzi do poważnych konsekwencji dla zdrowia fizycznego i psychicznego, a nawet śmierci. 90% uczniów szkół w gminie Leszno nie zna w swoim środowisku osób, które zażywałyby dopalacze. W opinii ponad połowy badanej młodzieży zakup dopalaczy jest bardzo trudny, prawie niemożliwy. Co piąty uczeń uważa, że przy pomocy innych osób jest to możliwe, a 2% jest zdania, iż zakup dopalaczy jest raczej łatwy i nie wymaga dużego wysiłku, 3% uważa, że łatwy - właściwie każdy może kupić. Zdecydowana większość badanych nie miała w swoim życiu kontaktu z dopalaczami (97% badanych). Spośród 3 % uczniów, którzy mieli kontakt z dopalaczami 68% sięgnęło po dopalacze z własnej inicjatywy, 4% pod wpływem kolegów i znajomych, a 8% badanych zostało namówionych przez osoby zajmujące się sprzedażą dopalaczy. Połowa badanych osób spożywa dopalacze okazjonalnie, natomiast aż jedna trzecia przyznała, że zdarza się jej to prawie codziennie. 8% badanych przebywało pod wpływem dopalaczy na terenie szkoły.

W Gminie Leszno używanie dopalaczy jest zjawiskiem o niskim natężeniu. Przed wszystkim jako pozytywny należy podkreślić fakt, iż młodzież ocenia zakup dopalaczy jako trudny. Działania podejmowane w gminie Leszno przeciw dopalaczom przynoszą zatem rezultaty.

Młodzież a zjawisko przemocy w szkołach oraz inne zachowania niepożądane

Jednym z niepokojących zjawisk dotyczących dzieci i młodzieży jest zjawisko bullyingu. Bullying w szkole jest odpowiednikiem mobbingu w pracy. Bullying polega na dręczeniu, tyranizowaniu, prześladowaniu psychicznym wybranego dziecka przez dzieci w klasie, rzadziej przez nauczycieli. Formy przemocy są różne. Mogą być to złośliwe liściki podrzucane dziecku na ławkę, obraźliwe napisy na tablicy, wulgarne sms-y, upokarzające filmiki z udziałem dziecka, częste bicie i inne formy agresji. Przeważnie dzieci znęcają się nad słabszą osobą, nieśmiałą czy też czymś się wyróżniającą. Konsekwencje tego zjawiska mogą być bardzo poważne. Dziecko, które stało się ofiarą przemocy psychicznej w szkole ucieka z lekcji, nie ma przyjaciół w klasie, ma słabe stopnie, popada w depresję i stany lękowe, symuluje choroby by nie pójść do szkoły. Inne objawy to bezsenność, apatia, brak apetytu. W skrajnych przypadkach prześladowane dzieci targają się na swoje życie. Warto zatem poświęcić uwagę poczuciu bezpieczeństwa w szkole. W Gminie Leszno 38% uczniów czuje się w szkole bezpiecznie. Swoje obawy dotyczące bezpieczeństwa wyraża zaledwie niewiele ponad 4% badanych. 16% badanych nie umiała zdecydować, czy czuje się bezpiecznie czy nie. Najczęściej w tej grupie znajdują się osoby, które choć w bezpośredni sposób nie doświadczyły aktów przemocy w szkole, to jednak takie zachowania przemocowe zaobserwowały w stosunku do innych osób. Mniej więcej co siódma osoba (17% ankietowanych) deklaruje, że w szkole są osoby, których zachowanie budzi w niej strach. Natomiast 20 % respondentów nie czuje się bezpiecznie w swojej szkole.

Z niepożądanymi i ryzykownymi zachowaniami młodzieży bardzo często koreluje skłonność do opuszczania lekcji bez przyczyny, potocznie zwana wagarowaniem. Osoby młode decydujące się na pójście na wagary - choć robią to z różnych przyczyn zawsze wykazują się nieposłuszeństwem i lekceważeniem porządku i zasad panujących w szkole. To właśnie na wagarach często mają miejsce pierwsze eksperymenty z alkoholem, nikotyną, narkotykami, dopalaczami i innymi używkami.

W Gminie Leszno wagarowanie dotyczy 20% uczniów, z czego 25% wagarowiczów zdecydowała się opuścić lekcję za namową kolegów, 24% zrobiła to bez konkretnego powodu, 12 % opuszczało szkołę ze strachu. Co dziesiąta wagarująca osoba robi to za zgodą rodziców. Wymieniane inne powody opuszczania lekcji: „bo mi się nie chciało”, „bo mogłem”, „byłem zmęczony”. Najczęściej wymieniany inny powód opuszczania szkoły to

właśnie brak motywacji, nad którym warto się zastanowić i zadać sobie pytanie, dlaczego tak właśnie jest, że młodzież traci motywację wraz z wiekiem

Młodzież a media

Współczesny postęp cywilizacyjny powoduje, iż tzw. „nowe media”, zaczynają być w powszechnym użyciu. Coraz częściej uczestnictwo w różnych systemach społecznych (np. edukacyjnych) wymaga od ludzi, również młodych korzystania z nowych technologii informatycznych. Powszechność dostępu do Internetu ma wiele pozytywnych aspektów, ale też i negatywne konsekwencje. Na szczególną uwagę zasługuje ZUI (Zespół Uzależnienia od Internetu), który choć jest zjawiskiem nowym, dotyka już miliony osób na świecie. Typowe objawy tego uzależnienia:

- czas spędzany przy komputerze lub konsoli dominuje nad innymi aktywnościami, np. spotkaniami ze znajomymi, nauką, pracą, innymi zainteresowaniami, a nawet jedzeniem czy spaniem;
- brak możliwości skorzystania z komputera lub zagrania w grę powoduje rozdrażnienie, złe samopoczucie, agresję, chandrę, apatię, a w skrajnych przypadkach nawet depresję;
- nadpobudliwość;
- zaburzenia lękowe, izolowanie się;
- zaburzenia i zmiany nastroju, problemy z zasypianiem i bezsenność, problemy z koncentracją;
- zaniedbywanie obowiązków;
- relacje wirtualne stają się ważniejsze od realnych;
- w momencie, gdy osoba uzależniona nie przebywa przy komputerze lub konsoli, stale myśli o graniu i rzeczach, które będzie robić, gdy już usiądzie przed ekranem;
- wydawanie dużych kwot pieniędzy na nowe gry, akcesoria do gier lub wyposażenie postaci w grze, co znacząco odbija się na budżecie, np. uniemożliwiając zapłacenie rachunków czy pochłaniając całe oszczędności.

W Gminie Leszno spośród badanych osób zdecydowana większość posiada swój własny komputer. 41 osób zadeklarowało brak komputera. Ilość czasu spędzanego przez młodzież przed komputerem jest zróżnicowana. Ponad 50% badanych spędza na użytkowaniu komputera tygodniowo mniej niż 5 godzin, co daje niewiele ponad godzinę dziennie. 27% badanych zadeklarowało, iż przeznacza ponad 10 godzin tygodniowo, czyli minimum 2 godziny dziennie. 13% badanych zadeklarowało że spędza do 20 godzin tygodniowo przed komputerem, a 7% spędza więcej niż 20 godzin tygodniowo. Jak wynika z deklaracji uczniów, najczęściej wykorzystują swój komputer dla rozrywki dostępnej w Internecie. 55% uczniów najwięcej czasu poświęca na gry komputerowe oraz 28% na portale społecznościowe. 22% ankietowanych pracuje i uczy się za pomocą komputera, a 11% wymieniło inne aktywności. Wśród innych odpowiedzi na temat korzystania z komputera pojawiły się m.in. programowanie, blogowanie, oglądanie filmów i seriali, czytanie komiksów, E-sport, korzystanie z aukcji internetowych.

Dużym zagrożeniem w mediach stają się formy przemocy. Można zaobserwować ciągły wzrost tzw. cyberprzemocy, zjawiska odnoszące się do krzywdzenia innych za pośrednictwem urządzeń elektronicznych. Przeprowadzone badania wskazują na to, że jest to nasilający się problem również w Gminie Leszno. Co najmniej co 4 badany spotkał się z którąś z form cyberprzemocy. Najczęściej doświadczaną przez uczniów formą cyberprzemocy jest złośliwe smsy, mmsy, wpisy poprzez komunikatory itp. Jedną z najbardziej niebezpiecznych form cyberprzemocy jest nagrywanie telefonem komórkowym filmów wideo bez zgody osoby filmowanej. Z taką sytuacją spotkało się aż 27% uczniów.

W kontekście uzyskanych wyników kluczowym staje się edukowanie na temat cyberprzemocy, coraz częściej dotyczącej młodzież szkolną. Przede wszystkim należy edukować dzieci i młodzież na temat zagrożeń wynikających z nieumiejętnego korzystania z komputera i Internetu. Należy uświadamiać młodzież, czym jest ZUI i jak poważne konsekwencje dla zdrowia fizycznego może powodować. Ponadto należy zwrócić uwagę rodziców oraz opiekunów dzieci i młodzieży na kontrolę czasu spędzanego przez ich dzieci przed komputerem

2. Postawy i poglądy dorosłych wobec zjawiska przemocy, uzależnienia od alkoholu i narkotyków

Opinie dorosłych mieszkańców Gminy Leszno badano na podstawie terenowych badań ankietowych. Przebadano 100 osób w tym 80 kobiet i 20 mężczyzn zamieszkujących Gminę Leszno. Najmłodszy respondent miał 18 lat, natomiast najstarszy 69. Jak pokazała analiza ankiet mieszkańców Gminy Leszno najistotniejszym problemem społecznym jest dla nich alkoholizm i narkomania.

Alkohol

77% badanych dorosłych mieszkańców uważa, że alkoholizm to bardzo istotny lub istotny problem, 18% osób ocenia alkoholizm jako przeciętny problem. Jedna badana osoba określiła alkoholizm jako problem mało istotny. Opinie mieszkańców odnośnie problematyki alkoholowej są zatem zgodne. 23% badanych uważa, że skala problemu uzależnień w gminie jest bardzo wysoka, 56% ocenia ją jako średnią, 6% jako niską, a pozostałym osobom trudno jest się w tej kwestii wypowiadać. 82% badanych oczekuje od lokalnych władz działań służących ograniczeniu problemów alkoholowych, 9% nie oczekuje i 9% nie mają zdania na ten temat. Wyjściową kwestią dotyczącą przekonań na temat alkoholu jest zagadnienie handlu napojami alkoholowymi. Mieszkańki Gminy Leszno są bardzo konserwatywne w tym zakresie bo aż 79% uważa że alkohol jest szczególnym towarem i dlatego dostęp do niego powinien być ograniczony. Natomiast respondenci płci męskiej w 65% uważają, że alkohol jest takim samym towarem jak każdy inny i nie należy ograniczać handlu nim. 57% badanych opowiada się za podniesieniem dolnej granicy sprzedaży alkoholu do 21 lat, 2% badanych obniżyłaby wiek do 16 lat, 41% badanych popiera obowiązujące uregulowania związane z pełnoletnością kupujących. 76% kobiet twierdzi, że alkohol zawarty w piwie jest tak samo szkodliwy jak ten zawarty w wódce, tylko 18 % mieszkanki Gminy Leszno twierdzi, że jest mniej szkodliwy. Natomiast połowa ankietowanych mężczyzn uznaje piwo za trunek mniej szkodliwy niż wódka, a 45 % mężczyzn jest przekonanych, że piwo jest tak samo szkodliwe. Zatem kobiety są bardziej świadome zagrożenia jakie niesie za sobą spożywanie wszystkich rodzajów alkoholu. Jak wynika z rozmów przeprowadzanych poza pytaniami ankiety, można stwierdzić, że mężczyźni traktują piwo jako „napój” gaszący pragnienie, a nie napój alkoholowy, który tak samo jak mocniejsze alkohole może powodować uzależnienie. Kobiety w ciągu ostatnich 30-u dni znacznie mniej spożywały napoje alkoholowe: 44% od 1 do 2 razy, 29 % wcale nie spożywało, 20 % od 3 do 5 razy. Natomiast połowa ankietowanych Mężczyzn spożywało alkohol od 6 do 9 razy w ciągu ostatnich 30- u dni, 20% spożywało od 10 do 19 razy czyli średnio 3 razy w tygodniu. Po 10 % Mężczyzn spożywało alkohol od 1 do 2 razy, od 3 do 5 razy i tyle samo było tych, którzy wcale nie spożywali napojów alkoholowych. Analiza ankiet pozwala na stwierdzenie że mężczyźni znacznie częściej sięgają po dowolny napój alkoholowy.

Narkotyki

62 badanych dorosłych mieszkańców uważa, że narkomania to bardzo istotny lub istotny problem w gminie, 29 osób ocenia ją jako przeciętny problem, 3 badane osoby określiło narkomanię jako problem mało istotny i dwie jako nieistotny. Badane osoby

uważają, że narkotyki w Gminie Leszno są łatwo dostępne. 32% badanych uważa, że kupienie narkotyków nie wymaga dużego wysiłku i znajomości, a 64% jest zdania, że jest to trudne, ale przy pomocy odpowiednich osób możliwe do wykonania. Zaledwie 4% ankietowanych dorosłych ocenia kupno narkotyków jako trudne i prawie niemożliwe. Połowa dorosłych mieszkańców Gminy Leszno uważa że narkotyki to jeden z najistotniejszych problemów społecznych na terenie gminy. Dorosłe osoby oceniają łatwość zakupu narkotyku znacznie wyżej niż młodzież (76% badanych młodych osób uważa, że zakup narkotyków na terenie Gminy Leszno jest niemożliwy lub bardzo trudny, 15% badanej młodzieży jest zdania, że przy pomocy odpowiednich osób można zaopatrzyć się w narkotyki, niej niż 4% jest zdania, że każdy może z łatwością nabyć narkotyki).

Nikotyna

Wśród badanych osób w Gminie Leszno 33% to palacze, a 67% to osoby niepalące. 75% palaczy stanowią mężczyźni. 95% osób deklarujących palenie papierosów zgodziłaby się wziąć udział w bezpłatnym programie (terapii), który pomógłby się im uporać z problemem palenia papierosów.

Przemoc w rodzinie

Badanych proszono również o opinię w sprawie dwóch zagadnień: przemocy wobec kobiet na terenie gminy oraz przemocy wobec dzieci na terenie gminy. 41% ankietowanych nie zna przypadków przemocy wobec kobiet, 44% uważa, że przemoc zdarza się w niewielu rodzinach, a 15% jest zdania, iż zdarza się w wielu rodzinach. Następnie badani odpowiadali na pytanie, czy znają przypadki bicia dzieci przez rodziców lub opiekunów. 9% badanych zna wiele takich przypadków, 32% badanych uważa, że przypadki bicia dzieci w gminie występują, ale są to pojedyncze sytuacje. 59% badanych nie słyszała o przypadkach bicia dzieci. Dorośli mieszkańcy Gminy Leszno w zdecydowanej większości są przekonani co do tego, iż kary fizyczne i surowe traktowanie dziecka nie stanowią dobrej metody wychowawczej. Wśród mieszkańców gminy można zidentyfikować grupę dorosłych, którzy są zwolennikami rygorystycznego wychowywania dzieci. Potwierdza to fakt, że 26% badanych uważa, iż dziecko powinno bać się rodziców, bo wtedy łatwiej jest uzyskać posłuszeństwo i szacunek. Przeciwnych takiej postawie jest 74% respondentów, którzy twierdzą, że dziecku w okresie dorastania nie powinien towarzyszyć lęk przed rodzicami. Większość dorosłych (83%) jest przeciwna stwierdzeniu, że surowe traktowanie dziecka – hartuje go, dając większe szanse na sukces wychowawczy, a dziecku pomoże lepiej sobie radzić w przyszłości, ale część mieszkańców gminy (17%) konsekwentnie dowodzi, iż surowe traktowanie dziecka zwiększa sukces wychowawczy. Mieszkańcy gminy są zwolennikami regulacji prawnych w tym zakresie. Za wprowadzeniem (już obowiązującego) ustawowego zakazu bicia dzieci opowiada się 77%, 23% jest przeciwnych tego typu prawnej regulacji. W tym przypadku mieszkańcy gminy są mniej rygorystyczni wobec dzieci niż populacja ogólnopolska, bowiem w badaniach CBOS za taką regulacją opowiedziało się 41%, przeciwko zaś – 51%.⁴

Problemy dzieci i młodzieży

Za największy problem społeczny dzieci i młodzieży dorośli mieszkańcy gminy uważają alkohol i papierosy (59% wskazań) oraz bezproduktywne spędzanie czasu wolnego (również 56%) oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów (46%). Następnie wskazywane były narkotyki - 43%, brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu- 28%, chuligaństwo -

79%, przemoc ze strony rodziców- 10 % i 2% wskazań to inne problemy (np. brak środków finansowy).

3. Dostępność napojów alkoholowych

Z art. 12 ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wynika, iż liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz usytuowanie punktów sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych powinno być dostosowane do potrzeb ograniczania dostępności alkoholu. Uchwała Rady Gminy Leszno NR XLIV/252/2005 z dnia 30 czerwca 2005r. ustaliła 45 punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 8 punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży. Punkty sprzedaży i podawania alkoholu na terenie gminy usytuowane są nie bliżej niż 50 m od szkół, innych placówek oświatowo – wychowawczych i opiekuńczych, obiektów kultu religijnego, zakładów opieki zdrowotnej, obiektów sportowych.

Dostępność napojów alkoholowych w gminie Leszno.

1. Liczba punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży / bez piwa/

2013	2014	2015	2016
26	26	28	31

2. Limit punktów sprzedaży przyjęty uchwałą Rady Gminy

2013	2014	2015	2016
53(w tym 8 w miejscu sprzedaży)	53(w tym 8 w miejscu sprzedaży)	53(w tym 8 w miejscu sprzedaży)	53 (w tym 8 w miejscu sprzedaży)

3. Nielimitowana sprzedaż piwa /ilość placówek handlowych/

2013	2014	2015	2016
37	35	36	31

4. Sprzedaż napojów zawierających od 4,5% do 18 % alkoholu /ilość punktów/

2013	2014	2015	2016
38	33	31	35

5. Napoje o zawartości powyżej 18% alkoholu / ilość punktów /

2013	2014	2015	2016
31	27	31	34

6. Ilość mieszkańców gminy Leszno przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych /z wyłączeniem piwa/.

rok	Liczba mieszkańców	Ilość punktów	ilość mieszkańców na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych
2013	9374	26	360,5
2014	9429	26	362,7
2015	9492	28	339
2016	9488	31	306

7. Punkty prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży

2013	2014	2015	2016
11	8	8	6

Biorąc pod uwagę powyższe dane wskazać należy, że na 306 mieszkańców gminy Leszno przypada jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych /z wyłączeniem piwa/. Analiza porównawcza wykazuje, że zmniejszyła się liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w stosunku do roku 2013, gdyż mimo wzrostu ilości punktów handlowych wzrosła też liczba mieszkańców.

4. Porządek publiczny i jego naruszenie a problemy alkoholowe i przemoc

W 2015 roku na terenie Gminy Leszno policjanci przedstawili zarzuty popełnienia przestępstwa 10 nietrzeźwym uczestnikom ruchu drogowego. Ponadto odnotowano 124 wykroczenia związane z nieprzestrzeganiem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz 42 wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu.

5. Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na rzecz rodzin z problemem alkoholowym

Istniejący na terenie Gminy Leszno Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną, która swoje usługi świadczy dla wszystkich mieszkańców gminy, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej.

OPS w Lesznie przyznał pomoc osobom z tytułu

	2013	2014	2015	2016
Ubóstwo	94 rodziny 263 osoby	90 rodzin 214 osoby	84 rodziny 185 osób	84 rodziny 157 osób
Ochrony macierzyństwa –	29 rodzin 157 osób	21 rodziny 94 osoby	23 rodziny 107 osób	18 rodzin 90 osób
Niepełnosprawności –	56 rodzin 151 osób	56 rodzin 131 osoby	60 rodzin 137 osób	55 rodzin 109 osób
Długotrwałej lub ciężkiej choroby	67 rodzin 155 osób	65 rodzin 144 osoby	82 rodziny 185 osób	75 rodzin 163 osoby
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	43 rodziny 198 osób	33 rodziny 134 osoby	36 rodzin 153 osoby	33 rodziny 140 osoby
Alkoholizmu –	34 rodziny 80 osób	36 rodzin 66 osób	31 rodzin 69 osób	35 rodzin 54 osoby
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3 rodziny 6 osób	5 rodzin 11 osób	3 rodziny 9 osób	4 rodziny 10 osób
Przemocy w rodzinie	8 rodzin 23 osoby	4 rodziny 6 osób	5 rodzin 10 osób	2 rodziny 4 osoby

6. Działania Zespół Interdyscyplinarnego

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego, który prowadzi działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie wynika, iż w 2016 roku prowadzono 18 procedur (rodzin) Niebieskiej Karty. W 17 prowadzonych procedurach występował problem alkoholowy dotyczący przynajmniej jednej osoby w rodzinie.

IV. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ I NAPRAWCZEJ

1. Placówki leczenia odwykowego.

Na terenie gminy Leszno nie działa żadna placówka leczenia odwykowego. Osoby z gminy Leszno podejmujące leczenie korzystają ze świadczeń Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Pruszkowie oraz Poradni Terapii Uzależnień w Warszawie. Placówki te działają w oparciu o umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia. Podstawowe formy pracy w/w zakładów leczniczych to terapia indywidualna i grupowa w oparciu o metody psychoterapeutyczne.

2. Profilaktyka

Na poziomie całej gminy Leszno realizowane są programy profilaktyczne wdrażane przez pracowników socjalnych, pracowników medycyny szkolnej, terapeutów profilaktyki uzależnień, terapeutów od spraw przemocy w rodzinie, socjoterapeutów. Działają oni w środowisku lokalnym organizując różnorodne formy pracy profilaktycznej i prewencyjnej z dziećmi i młodzieżą oraz osobami dorosłymi. Zespoły Szkół Publicznych w Gminie Leszno realizują Szkolne Programy Profilaktyczne. Komisja RPA organizuje na terenie naszych szkół warsztaty profilaktyczne dla uczniów tych placówek.

3. Zasoby osobowe

Liczba osób, które ukończyły warsztaty dające kwalifikacje do prowadzenia programu „Siedmiu kroków”	1
Liczba osób, które ukończyły warsztaty dające kwalifikacje do prowadzenia programu przeciw agresji i przemocy „Spójrz inaczej”	31
Liczba osób, które ukończyły szkolenie „Przemocy w rodzinie i narkomanii – stop”	1
Liczba osób posiadających pełne kwalifikacje w zakresie profilaktyki społecznej i resocjalizacji	1
Liczba absolwentów studium profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy	1
Liczba pedagogów szkolnych	4
Liczba psychologów	2
Liczba osób posiadających kwalifikacje do prowadzenia zajęć „wychowania do życia w rodzinie”	7

4. Zasoby instytucjonalne

1. Punkty Informacyjno-Konsultacyjne działające na terenie gminy Leszno
  - a) dla osób uzależnionych, współuzależnionych i DDA,
  - b) dla ofiar przemocy w rodzinie
2. Świetlica opiekuńczo-wychowawcza w Lesznie „Promyk” - dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
3. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, alkoholizmowi i innym patologiom społecznym.
4. Grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz dla uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu.
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
6. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
7. Rewir Dzielnicowych Wydziału Prewencji KPP,
8. Placówki oświatowe, sportowo-rekreacyjne, kulturalne z terenu Gminy Leszno,
9. Kuratorzy zawodowi i społeczni.

V. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cel główny

Celem głównym Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Leszno oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Cele strategiczne

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Cele szczegółowe

- 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków**
  - 1) działalność Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego (PKI) zajmującego się pomocą dla osób uzależnionych i ich rodzin (prowadzenie konsultacji dla osób uzależnionych, grupy wsparcia). *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba osób korzystających z pomocy konsultanta ds. uzależnień, liczba i rodzaj udzielonych porad, liczba odbytych zajęć grupowych,*
  - 2) współpraca z placówkami lecznictwa odwykowego w zakresie leczenia i terapii osób uzależnionych od alkoholu. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba osób, które podjęły terapię w placówkach lecznictwa odwykowego,*
  - 3) prowadzenie przez GKRPA postępowań wobec osób uzależnionych zmierzających do podjęcia leczenia lub nałożenie przez sąd zobowiązania do podjęcia leczenia. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba złożonych wniosków o wszczęcie procedury, liczba osób wobec których wydano postanowienie zobowiązujące do leczenia odwykowego, liczba osób, co do których postanowienie sądu zostało zrealizowane, liczba rozmów interwencyjno motywacyjnych*
  - 4) finansowanie konsultacji lekarskich psychologa i psychiatry (opinie dla potrzeb sądowych) osób objętych postępowaniem GKRPA. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba osób korzystających z konsultacji,*
  - 5) zapewnienie działalności telefonów: informacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba i rodzaj udzielonych porad.*
  - 6) upowszechnianie informacji nt. instytucji działających na rzecz osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba rozdysponowanych materiałów informacyjnych,*
- 2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie**
  - 1) działalność Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba osób korzystających z pomocy konsultanta ds. przemocy, liczba osób korzystających z pomocy psychologa,*
  - 2) inicjowanie procedury Niebieskiej karty w GKRPA. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba założonych Niebieskich Kart,*

- 3) współpraca z Zespołem Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (uczestniczenie w grupach roboczych, szkolenia). *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba zakończonych procedur Niebieskiej Karty, liczba szkoleń*
  - 4) organizacja wypoczynku profilaktycznego dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych patologią. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba zorganizowanych obozów, liczba uczestników,*
  - 5) zakup ulotek, broszur, poradników. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba rozdysponowanych materiałów.*
- 3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych**
- 1) organizowanie na terenie szkół i innych placówek programów, przedstawień, prelekcji profilaktycznych dotyczących problematyki uzależnień skierowanych do dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba zrealizowanych programów, liczba osób w nich uczestnicząca,*
  - 2) kontynuowanie działalności świetlicy opiekuńczo – wychowawczej z programem profilaktycznym działającej na terenie gminy, w tym działania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w zajęciach świetlicy, finansowanie wyjazdów kolonijnych, wycieczek, nagród rzeczowych, upominków świątecznych. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba uczestników zajęć.*
  - 3) prowadzenie w miarę potrzeb i środków finansowych pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych z uwzględnieniem działań profilaktycznych promujących zdrowy styl życia. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba przeprowadzonych zajęć i liczba uczestników.*
  - 4) udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach o charakterze profilaktycznym adresowanych do różnych grup wiekowych. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba kampanii, liczba rozdysponowanych materiałów informacyjnych i edukacyjnych.*
  - 5) zakup i rozprowadzanie materiałów informacyjno – edukacyjnych (książki, broszury, ulotki, prenumerata czasopism). *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba zakupionych i rozprowadzonych materiałów.*
  - 6) podejmowanie działań profilaktycznych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych (szkolenia dla sprzedawców). *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba osób uczestnicząca w szkoleniu, ocena szkolenia przez jego uczestników, ilość przeprowadzonych akcji edukacyjnych w ramach kontroli placówek handlowych.*
  - 7) podnoszenie kompetencji członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, nauczycieli, pracowników świetlic (kursy, szkolenia, konferencje). *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba osób uczestnicząca w szkoleniach, liczba szkoleń.*
- 4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii**
- 1) wspieranie środowisk wzajemnej pomocy, organizacji, stowarzyszeń, instytucji zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba stowarzyszeń i grup samopomocowych, którym udzielono wsparcia.*
  - 2) wspieranie działań i działalności instytucji, stowarzyszeń zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba podjętych działań.*

- 3) prenumerata czasopism specjalistycznych, branżowych i umożliwienie korzystania z nich instytucjom współpracującym. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba zakupionych materiałów.*

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży (art. 13. 1 i 15 ustawy) oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

- 1) podejmowanie działań interwencyjnych wobec prowadzących promocję i reklamę napojów alkoholowych w szczególności skierowana do młodzieży. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba podejmowanych działań interwencyjnych.*
- 2) podejmowanie działań interwencyjnych wobec przypadków sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nietrzeźwym, nieletnim, na kredyt lub pod zastaw. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba podejmowanych działań interwencyjnych.*
- 3) prowadzenie kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba przeprowadzonych kontroli, liczba ujawnionych przypadków naruszenia prawa.*
- 4) opiniowanie wniosków przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych. *Wskaźniki osiągnięcia celu: liczba wydanych postanowień.*

Uwzględnia się finansowanie realizacji innych zadań niż zapisane w programie, w zależności od zaistniałych potrzeb. Powyższe działania będą realizowane w ciągu całego roku 2017 r.

VI. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU I SPOSÓB JEGO REALIZACJI

1. Finansowanie

Źródłem finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Leszno na rok 2017 są dochody własne gminy, uzyskane z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Niewykorzystane środki finansowe w danym roku kalendarzowym przechodzą na rok następny.

2. Monitoring

Monitoring poszczególnych zadań wynikających z realizacji programu będzie przeprowadzany na podstawie sprawozdań składanych, co kwartał przez osoby odpowiedzialne za prowadzenie punktów konsultacyjnych ds. uzależnień i przemocy w rodzinie oraz świetlicy opiekuńczo – wychowawczej. Na podstawie zebranych danych przewodniczący GKRPA sporządzi sprawozdanie zbiorcze, które zostanie przedłożone Wójtowi Gminy Leszno oraz Radzie Gminy Leszno do dnia 30 marca 2018 r.

VII. DZIAŁALNOŚĆ PUNKTU KONSULTACYJNO - INFORMACYJNEGO

Zadania punktów konsultacyjnych

- motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego, kierowanie do leczenia specjalistycznego
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia

- grupy wsparcia - udzielanie wsparcia osobom po zakończeniu leczenia odwykowego oraz osobom współuzależnionym
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy
- gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemowa pomoc dla rodziny

Oferta Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego jest skierowana dla dorosłych i pełnoletniej młodzieży z terenu gminy Leszno, a w szczególności do osób uzależnionych od alkoholu, rodzin z problemami alkoholowymi, współuzależnionych, DDA i osób doświadczających przemocy w rodzinie. W Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym są zatrudnieni specjaliści tj. terapeuta uzależnień, terapeuta ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, psycholog. W ramach Punktu będą prowadzone działania w formie: indywidualnego poradnictwa specjalistycznego, grupy wsparcia motywującej do podjęcia leczenia odwykowego, grupy wsparcia dla członków rodzin z problemem alkoholowym. Wszystkie porady i konsultacje udzielane w Punkcie są bezpłatne.

VIII. DZIAŁALNOŚĆ ŚWIETLICY OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZEJ

Do zadań świetlicy opiekuńczo wychowawczej należy:

- stała systematyczna współpraca z rodziną dziecka;
- rozpoznanie sytuacji dziecka w kontekście jego sytuacji rodzinnej;
- organizacja czasu wolnego, prowadzenie zajęć tematycznych;
- indywidualne spotkania z dziećmi organizowane poza pracą w grupie;
- prowadzenie dokumentacji pracy z dzieckiem i z grupą;
- współpraca z instytucjami: GKRPA, szkoła, OPS,
- pomoc dziecku w radzeniu sobie z życiowymi problemami, kryzysami (rodzinnymi, związanymi z relacjami z rówieśnikami, szkolnymi itp.)
- korzystanie z regularnych konsultacji dotyczących pracy placówki.

IX. DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ ZASADY WYNAGRADZANIA JEJ CZŁONKÓW

1. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została powołana Zarządzeniem Wójta Gminy Leszno Nr 9/2012 z dnia 19.01.2012r. Członkowie Komisji posiadają wymagane przeszkolenie w zakresie podstawowej wiedzy na temat problematyki alkoholowej (zgodnie z wymaganiami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) oraz przeciwdziałaniu narkomani i przemocy w rodzinie

2. Do zadań Komisji należy:

- a) realizacja zadań wynikających z niniejszego programu oraz ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- b) opracowanie projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomani,
- c) przygotowanie sprawozdania rocznego z realizacji gminnego programu,
- d) opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych na terenie gminy Leszno, zgodnie z Uchwałą Nr XLIV/252/2005 Rady Gminy Leszno z dnia 30 czerwca 2005r. w sprawie ustalenia na terenie gminy Leszno liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży oraz zasad

usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży napojów alkoholowych. Opinia wydawana jest w formie Postanowienia, które podpisują członkowie Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych biorący udział w posiedzeniu

e) prowadzenie postępowania w stosunku do osób nadużywających alkohol, w tym prowadzenie rozmów motywacyjno – interwencyjnych w kwestii ograniczenia spożycia napojów alkoholowych lub poddaniu się leczeniu odwykowemu, kierowanie na badanie do lekarza biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, wnioskowanie do sądu o wszczęcie postępowania o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,

f) współpraca z samorządem gminnym, instytucjami, stowarzyszeniami i osobami fizycznymi oraz organizacjami pozarządowymi zajmującymi się rozwiązywaniem problemów alkoholowych,

g) podejmowanie działań w zakresie ochrony przed przemocą w rodzinie, w tym udzielanie informacji o możliwości szukania pomocy i współpraca z instytucjami i organizacjami pomagającymi ofiarom przemocy,

h) przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych na podstawie imiennego upoważnienia wydanego przez Wójta Gminy Leszno w składzie, co najmniej 2 osoby,

i) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13.1. i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego. W przypadku naruszenia zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz zakazu promocji lub reklamy napojów alkoholowych prowadzone jest postępowanie na podstawie przepisów o postępowaniu karnym. Zapis ustawowy (art. 4¹ ust. 1 pkt. 6 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) daje samorządowi kompetencje do występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,

j) prowadzenie indywidualnego poradnictwa dla osób i rodzin z problemem uzależnienia od alkoholu i przemocy w rodzinie w ramach pełnionego dyżuru.

h) udział w działaniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

3. Członkom Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zwanej dalej „Komisją” za udział w jej pracach przysługuje wynagrodzenie.

4. Wysokość wynagrodzenia dla członka Komisji ustala się, jako iloczyn liczby posiedzeń, w których uczestniczył w ciągu miesiąca rozliczeniowego (na podstawie listy obecności) oraz kwoty wynagrodzenia za udział w posiedzeniu Komisji w wysokości 75,00 zł. brutto.

5. Członkom Komisji przysługują diety oraz zwrot kosztów przejazdów i noclegów z tytułu pełnienia obowiązków członka Komisji na zasadach obowiązujących pracowników z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, przy czym udział w szkoleniach i wyjazdach nie uważa się za wykonywanie zadań w rozumieniu pkt. 2.